

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INNOVATSION JARAYONNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Abduraxmonov Umidjon Shoqosim o'g'li.

Qo'qon DPI o'qituvchisi

Musayeva Shohista Habibulla qizi

Qo'qon DPI talabasi

Annotatsiya. Annotatsiya: Mazkur maqola boshlang'ich ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati va qo'llanilish usullarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Bugungi kunda ta'lim tizimidagi zamonaviy tendensiyalar, jumladan, raqamli texnologiyalar, interaktiv metodlar va pedagogik yangiliklar boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim sifatini oshirishga yordam bermoqda. Maqolada innovatsion yondashuvlarning boshlang'ich ta'limdagi roli, ta'lim samaradorligini oshirishga ta'siri, shuningdek, o'qituvchilarning o'z faoliyatida zamonaviy vositalardan foydalanish zarurati kabi masalalar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: pedagogika, innovatsion pedagogika, boshlang'ich ta'lim pedagogikasi, pedagogik jarayon, innovatsion muhit, innovatsion jarayon.

Ma'lum jarayonlar muvaffaqiyat ifodasining dalili sifatida foydalaniladi, ajoyib xodisalar natijalari esa yangi sabab va formula manbalari sifatida amalga oshiriladi. O'quv texnologiyalarni loyihalashtirish metodik "tajribalarni umumlashtirishdan" farqli "mumkin emas" xulosasini bermaydi. Texnolog uchun bu faqatgina vaqt va harajatlar masalasidir. Texnolog faqatgina yaxshi ma'lum, tekshirib ko'rilgan, asoslangan, shubha qilinmaydigan fikrlarga asoslanadi. Texnolog tajribalar o'tkazmay, aniq ko'zlangan natijalar bilan ish olib boradi. Texnologiya variantlikka yo'l qo'ymaydi uning asosiy vazifasi -aniq kafolatlangan natija olishdir, u har doim ham asosiy echimida oddiydir. Asosiy echimni tushunish qolgan hammasini, o'zaro zarur elementlar tizimi, tartibining mazmunini ochib beradi. Texnologiyadan hech bir qismini olib tashlab bo'lmaydi, u erda ortiqchasi bo'lmaydi, bo'lishi mumkin ham emas. Bu juda murakkab holat, har ikkinchi o'qituvchi izlash – tadqiqotchilik tartibida ish olib boradi 91as hu bilan bolaning maktabdagi hayoti natijasining noaniqligini kuchaytiradi.

Har doim, ayniqsa "aniq" fanlar deb nomlanuvchi yo'nalish vakillari orasida pedagoglarni harakterlari uchun koyib turuvchilar topiladi va ular har galgidek pedagogika tizimi modellarini reviziya qilish va moderizatsiyalashdan boshlaydilar. Endi quyida pedagogika tizimida sodir bo'ladigan jarayonlarniig ba'zi prinsipial harakteristikalarida to'xtalib o'tamiz. Pedagogik tizimining har bir aniq modifikatsiyasi ko'zlangan natijaga erishishi aniq hususiyat va imkoniyatlarga ega degan qoidadan kelib chiqamiz. Bu imkoniyatlar tizimining aniq hususiyatlari bilan qat'iy belgilab qo'yilgan. Bu tarzda biz ta'lim va tarbiyaviy jihatdan ko'zlangan daraja va sifatga erishmoqchi bo'lsak, unda shunga mos 91as hu91ct tizim haqida o'ylashimiz kerak va uning ishlashi 91as hu91ct jarayonning kerakli yo'nalishi va intensivligini ta'minlashi zarur. Buning natijasi, o'quv-tarbiyaviy jarayonning yanada yuqoriroq samaradorligi, har doim 91as hu91ct tizimni takomillashtirish oqibatidir. Bu juda murakkab muammo, ularni ishlab chiqishga dunyoda endi kirishilmoqda. Hozirgi, umumiy ko'rinishga juda ko'p ko'rinishli ko'rsatgich, "harajat" va "natija"larni to'plash mumkin bo'lmoqda va ushbu muammoning foydaliligini aniqlash esa uni iqtisodiy nuqtai nazardan hal qilish imkonini beradi. Intuitiv va sub'ektiv baholarni juda oson noto'g'ri deyish mumkin va bu erda vaziyatdan chiqish faqatgina fikrlarni to'plashdan iborat bo'ladi.

Yana biron-bir 91as hu91ct tizim tuzilishiga nazar tashlaylik, u "yomon" va "yaxshi" 91as hu91ct tizim uchun ham birdir. Uning uchun o'qituvchi ham birdir. Uni o'qituvchi, o'quvchilar munosabatigacha soddalashtiramiz. Bu munosabatlar ilgari o'rganilgan edi va umumiy xulosa ma'lum: deyarli 50% o'qituvchidan, 50% esa o'quvchiga bog'liq. Bundan kelib chiqadiki, masalan:

eng yomon 92as hu92ct tizimning samaradorligi, aytaylik o'qituvchi, umuman hech qanday harakatlarni amalga oshirmagan holda, ammo tizim ishlasa 50% dan kam bo'lmaydi. An'anaviy 92as hu92ct tizimning foydali harakat koeffitsienti 60% dan oshmaydi deb hisoblanadi. Bu esa maktab tarbiyalanuvchilarining faqatgina yarmidan ozgina ko'prog'i dasturni to'la o'zlashtira oladi deganini bildiradi.

Yana bir muhim fikr, tizimning umumiy nazariyasidan ma'lumki tizimni baravariga bir necha parametrlar bo'yicha yaxshilash mumkin emas. To'g'ri yo'l yangilikni asta-sekin, uning foydaliligiga ishonch hosil qilib, har tomonlama tekshirib ko'rib, 92as hu ishlarni o'ylab kiritishdan iborat. Tajribalar shuni ko'rsatadiki har bir yaratilgan yangilik oldiniga albatta ilgarigisidan ham yomon ishlaydi. Chunki bu jarayonni o'rganish, moslashish, sustkashlikni yengish kerak.

Pedagogik tizimni takomillashtirishning asosiy yo'llari ikkita: 92as hu92ct va ekstensiv. Intensiv rivojlanish 92as hu92ct tizimni ichki imkoniyatlar xisobiga, ekstensiv yo'l esa qo'shimcha kuchlar jalb etish – ya'ni, vositalar, asbob-uskunalar, texnologiyalar xisobiga takomillashtirishni ko'zda tutadi. G'arb maktablari ekstensiv yo'l bilan 92as hu92ct mahsulotni yangi 92as hu92ctua texnologiyalar, vaqtni turli xil o'quv faoliyatlariga taqsimlash, sinfdagi differentsatsiya va individuallashtirish hisobiga oshirish bilan rivojlanib bormoqda. Shu bilan 92as hu92ct mahsulot sifati yaxshilanmoqdaki, bu savol aniqligicha qolmoqda: ko'pchilik mustaqil ekspertlar bunga ishonchsizlik bildirmoqdalar. Bu holatdan chiqish yo'li "O'zaro bog'liqlikdagi innovatsiya (yangiliklar)" deb ataluvchi, 92as hu92ct va ekstensiv yo'llarni birlashtirishga imkon beruvchi 92as hu92ct tizim rivojlanishi hisoblanadi. Bu pedagogikaning foydalanish imkoniyatlarini chuqur tekshirishni talab qiladi, bu esa ular turli ko'rinishdagi turli harakterli va turli darajadagi 92as hu92ct tizim tashkil etuvchilari uchrashgan nuqtada namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mavlonova R., Rahmonqulova N. Boshlang'ich ta'limni integratsiyalash. -Toshkent. 2011. B.182.

2. Omonov H.T. Olamning umumiy ilmiy manzarasini yaratishda fanlar integratsiyasi va differentsiatsiyasining roli // Ta'lim tizimida ijtimoiy-gumanitar fanlar. -2007. - № 3. B.437.

3. Nuriddinova M.I. Tabiatshunoslikni o'qitish metodikasi. - O'quv qo'llanma.T., 2005.

4. Shirinboyev Sh. Tabiatshunoslik darslarida ekologik tarbiya// "Boshlang'ich ta'lim". - 1993. - №5-6. B.319.

5. Norbo'tayev X.B., Shoyqulova N. Fanlararo ekologik tarbiya. Uslubiy qo'llanma. – Toshkent: "DIZAYN-PRESS", 2012. B.106.

6. Рахманкулова, Н. Х. (2021). Исторические данные о числах и количестве. *INTERNATIONAL JOURNAL OF DISCOURSE ON INNOVATION, INTEGRATION AND EDUCATION*, 2(2), 97-100.

7. НН, М., АА, N., NX, R., GB, U., & UA, M. (2022). КОМПЕТЕНТНОСТНЫЙ ПОДХОД В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ В ОБЛАСТИ ИКТ. *Международный журнал специального образования детей раннего возраста*, 14(7).